

MUISTIO

Eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajien SUP-kustannusvastuun toteuttamisen seurantaryhmän kokous 1/2025

Aika: keskiviikko 12.2.2025 klo 13:00–15:00

Paikka: Teams

Osallistujat

Teams:

Lemmelä Eini (pj.), YM

Aunola Tuomo, Pirkanmaan ELY-keskus

Granholm Maria, Rovaniemen kaupunki

Hanni Eeva, Sumi Oy

Ikonen Jennika, KEHA-keskus

Innala Tuulia, Suomen Kuntaliitto ry

Jokela Eija, Suomen Pakkaustuottajat Oy

Jokinen Suvi, FCG

Kaartinen Tommi, FCG

Kolehmainen Milla (sihteeri), Pirkanmaan ELY-keskus

Moilanen Jari, Jyväskylän kaupunki

Nurminen Pasi, Suomen Palautuspakkaus Oy

Tanskanen Juha-Heikki, Rinki Oy

Tsupari Pekka, Suomen SUP-Tuottajayhteisö Oy

Turunen Marko, Rinki Oy

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen
Puheenjohtaja Eini Lemmelä avasi kokouksen klo 13.02.

Sovittiin, että keskustellaan 4. kohdan yhteydessä SUP-korvausasetuksesta. Kansainvälisen tupakkayleissopimuksen noudattamiseksi Suomen SUP-Tuottajayhteisölle ei voida vielä antaa tarkempaa tietoa aiheesta.

Hyväksyttiin esityslista.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen
Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

Edellisen kokouksen kansioon Tiimeriin on tallennettu myös Pirkanmaan ELY:n tekemä SUP-kuntakorvauspäätös.

3. Koostumusselvityshankkeen ensimmäinen väliraportti

Tommi Kaartinen FCG:ltä esitteli koostumusselvityshankkeen väliraporttia. Kaartinen vetää koostumusselvityshanketta ja Suvi Jokinen vastaa teknisestä toteutuksesta tutkimuksissa. Hanke on käynnistynyt syyskuussa, lokakuussa on tehty tutkimuksia Lahdessa ja Vaasassa. Tutkimuksia tehdessä totesivat, että vuodenaika on myöhäinen, joka tuotti hankaluuksia maasta siivottujen jätteiden osalta. Päätyivät ehdottamaan Turun ja Helsingin tutkimukset toteutettavaksi seuraavana syksynä, kun roskamäärät ovat kesäkauden tasolla. Hankkeeseen liittyen on käyty keskustelua SUP-tuotelinjauksista, jotta voidaan erottaa tuotteet, joiden osalta on epäselvää kuuluvatko ne SUP-tuotteisiin vai eivät. Koostumusselvityksen tulokset ovat käytettävissä lokakuun 2025 loppuun mennessä. Seurantaryhmä on ottanut tähän aikatauluun kantaa. Varhain keväällä käynnistetään tutkimukset kaikissa neljässä kaupungissa.

Lahdessa on samoja urakoitsijoita ja aliurakoitsijoita kuin kolme vuotta sitten tehdyn koostumusselvityksen aikaan. Aluksi on toimitettu ohjeistus urakoitsijoille näytemateriaalien keräämisestä. Maasta siivottuja jätteitä ei kertynyt niin paljon kuin menetelmäohje suosittaa tavoitteeksi, joten tehtiin soveltaen. Vaasassa myös saman tyyppinen asetelma kuin kolme vuotta sitten. Kaupunki huolehtii sekä keskusta-alueen että eteläisen ja itäisen alueen puhtaanapidosta. Ohjeen mukaisesti keskusta-alueelta otettiin 2/3 ja muilta alueilta 1/3 jätteitä arvioitavaksi koostumusselvityksessä.

Lahdessa maasta kerättyjen jätteiden määrä jäi alhaiseksi keskusta-alueella. Pyydetty lupa harventaa siivousväliä eteläisellä ja itäisellä alueella ennen kampanjaa, jotta varmistetaan tarvittava määrä ja näin saatu enemmän roskaa. Tässä kohtaa tehty selvitystä soveltaen, jotta pystytty säilyttämään painotus. Eteläisen ja itäisen alueen materiaalille tehtiin alinäytteenotto, jotta keskustan näyte täytti yli 60 % vaatimuksen.

Ryhmässä keskusteltiin, mistä pieni näytteenottokoko johtuu, johtuuko se syksystä, tuleeko haaste vastaan myös muualla ja pitääkö ohjetta tai toimintatapaa tarkentaa. Kesäkaudella saatu aiemmin enemmän maasta siivottuja roskaa. Käydään dialogia tulevien tutkimusten osalta. Nostettiin esiin, että jos menetelmää muokataan, niin sekä tuottajien että kuntien osapuolien tulee hyväksyä se. Voidaan tehdä havaintoja ja suosituksia, mutta sovitaan yhdessä, jos muutoksia tarvitaan.

Vaasassa roska-astioista saatiin paljon materiaalia. Maasta siivottujen osalta ei voitu tehdä näytteenottoa ohjeen mukaisesti roskien vähäisen määrän takia. Keskusta alipainottui, koska otettu nyt vain yksi näyte, jossa mukana kaikki jätteet. Keräyksen aikana on käyty keskustelua, kuinka varmistutaan tarpeeksi suuresta materiaalimäärästä.

Kaartinen esitteli tuloksia taulukossa eri jakeiden osalta. Lahdessa SUP-tuotteiden osuus 39 %, Vaasassa 31 %. Vuonna 2022 tämä ollut keskimäärin 46 %. Edelliseen kartoitukseen verrattuna roska-astioissa oli enemmän kovia muovisia annospakkauksia sekä kertakäyttökartonkimukeja ja kansia. Vähemmän joustavia, paperisia muovipinnoitteisia kääreitä. Havaittu, että paistopistepakkaukset muovi-ikkunalla ovat korvautumassa muilla kuin muovisilla ikkunoilla. Muovisten kantokassien määrä on myös pienentynyt edelliseen nähden. Epävarmojen jakeiden osuudet olivat Lahdessa 1 % ja Vaasassa 1,2 %.

Käytiin keskustelua taulukon kuntien vastuulla olevista roskamääristä. Epävarmat jakeet laskettu kunnan vastuulle. Todettiin, että taulukossa on virhe, joka korjataan ennen jakelua.

Maasta siivottavien joukosta löytyi runsaasti epävarmoja jakeita, esim. karkkikääreitä, joista ei tiedä kuuluvatko monipakkaukseen vai myydäänkö yksittäin. Epävarmoja jakeita oli kappalemääräisesti huomattava osuus (Lahdessa 7,5 % ja Vaasassa 5,4 %). Maasta siivottujen jakeessa keskiarvot olivat pääasiassa samoja kuin vuonna 2022. Tupakkatuotteita oli vähemmän, kovia muovisia annospakkauksia enemmän.

Pohdittiin, voidaanko kustannus epävarmoista jakeista jakaa puoliksi kunnille ja tuottajille. Tässä haasteena on, että tuottajat maksavat tuottajavastuumaksua vain niistä tuotteista, jotka varmasti ovat SUP-tuotteita. Epävarmoista jakeista on käyty Pirkanmaan ELY:n kanssa keskustelua ja näistä on voitu antaa epävirallinen mielipide. Pirkanmaan ELY:n tehtävä ei ole määritellä asiaa niiden jakeiden osalta, joissa tuotteita voidaan myydä usean tuotteen pakkauksissa (ei SUP) ja yksittäisinä (SUP), esimerkiksi lakupötköjen osalta. Pakkauksen mukana tulevien pillien ja ruokailuvälineiden osalta on voitu tehdä johtopäätös, että eivät ole osa pakkausta, sillä ne eivät täytä pakkauksen määritelmää.

Mietittiin, tulisiko epävarmat kohdentaa kaikille SUP-riveille. Nostettiin esiin, että juomapakkaukset eivät ole koskaan epämääräisiä, joten niille ei epämääräisten kustannusta tulisi tämän perusteella jakaa. Lisäksi joitakin epämääräisiä jakeita voi olla kappalemääräisesti paljon, vaikka eivät vie tilavuutta paljon. Todettiin, että vaatii jatkokeskustelua, miten jaetaan kustannusvastuu epävarmojen jakeiden osalta.

Tällä hetkellä kevään koostumustutkimuksia koordinoidaan alkuun.

Esitys ja kuvat jaetaan ryhmälle korjattuina Tiimeriin. Väliraportti voidaan jakaa myös.

4. Pirkanmaan ELY-keskuksen päätös kunnille maksettavista korvauksista

Tuomo Aunola esitteli korvauspäätöstä.

- Pullot
Päätöksessä on huomioitu pullojen osalta koostumusselvitys ja jaettu sen perusteella pantittomien ja pantillisten osuudet.
- Tyhjänä myytävät juomamukit
Juomamukien osalta tämän kertainen päätös eroaa asetuksesta. Täytenä myytävät mikit ovat pakkauksia, tyhjinä myytävät mikit eivät ole pakkauksia. Tyhjänä myytävien juomamukien osalta kustannusvastuu alkoi vasta 1.1.2025 eikä vuotta 2023 koskevaa korvausvelvollisuutta voida siten määrätä näiden tuotteiden tuottajille. Kunnille maksettavista korvauksista on vähennetty tyhjänä myytyjen juomamukien suhteellinen osuus. Vähennettävä määrä perustuu tyhjänä myytyjen juomamukien ja täytenä myytyjen juomamukien markkinoille saatettujen tuotteiden keskinäiseen suhteeseen. Tuleva, vuoden 2024 tiedoilla tehtävä päätös tehdään vielä suhteellisella jaolla.
- Tupakkajäteastiat ja neuvonta ja tiedotus
Korvaukset perustuivat kuntien ilmoittamiin tietoihin. Kunnat ovat ilmoittaneet könttäsummia ja näitä on pyydetty selvittämään tarkemmin. Siltä osin, kun kunnat eivät ole selvittäneet, on korvausvaatimuksia hylätty tai hylätty osittain.
- Maksut
Päätöksen lopussa näkyy tuotekohtaiset euromäärät ja minkä verran millekin taholle tulee maksettavaa. Toisessa taulukossa näkyy, paljonko kullekin kunnalle tilitetään.

- Päätöksen lainvoimaisuus ja maksuaikataulu
Valitusaika päättyy 24.2.2025 ja jos valituksia ei tule, päätös saa lainvoiman. Tämän jälkeen Keha lähettää laskut tuottajayhteisöille ja kun rahat on saatu, tilitetään ne kunnille.

Käytiin keskustelua päätöksestä. Asetuksen euroa per asukas -summa on jaettu erikseen kerätylle ja maasta siivotulle roskalle. Kuntaliitto on tehnyt aiemmin arvioita korvaustasoista ja nämä arviot ovat voineet erota lopullisista summista. Roska-astioiden ja neuvonnan kulu tulee vielä euroa per asukas -summan päälle. Uudessa koostumusselvityksessä on pantilliset ja pantittomat pullot eritelty. Ryhmässä todettiin, että päätös on massiivinen ja tuo esiin järjestelmän monimutkaisuuden.

Pohdittiin, miten asia tulisi toteuttaa jatkossa. Koska kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen korvaukset tulisi maksaa todellisten kustannusten mukaan, tulisi se olemaan suuri ponnistus niille, jotka nämä tiedot joutuvat keräämään ja varmistamaan, että tiedot ovat luotettavalla tasolla, ettei viranomaisen tarvitse summia tarkastaa erikseen. Päätösprosessi on monimutkainen, mutta tähän asti käytössä on ollut selkeät laskutavat. Jos päätös jaettaisiin osiin esimerkiksi tekemällä jokaiselle kunnalle oma päätös, se tulisi tehdä noin 300 kertaa ja samoin laskutuksen osalta, joka tuntuu kohtuuttoman raskaalta tavalta toimia.

Keskusteltiin päivitetystä ohjeesta kustannusten ilmoittamiseksi vuodelle 2025. Lomakkeessa on muutos tupakkaroskisten määrän ilmoittamisen osalta. Vuonna 2025 kunnan tulee ilmoittaa sähköisellä lomakkeella tupakkajäteastioiden lukumäärätiedot. Eriksen ilmoitetaan uusien hankittujen tupakkajäteastioiden lukumäärä, korjattujen ja kunnostettujen astioiden lukumäärä sekä vuoden lopussa kunnassa olevien tupakkajäteastioiden yhteenlaskettu lukumäärä.

Sovittiin, että Kuntaliitto voi laittaa tiedotusyhteistyöhön liittyen viestiä Pirkanmaan ELY:n Tuomolle ja Millalle ja tiedotusta toteutetaan yhdessä.

5. Muut asiat

- SUP-korvausasetus

Uutta SUP-korvausasetusta on alettu valmistella. Koostumusselvityksen perusteella muutetaan jakeiden osuudet keräys- ja siivouksekustannuksista. Asetusta valmistellaan kevättalvella ja lausuntokierros on kevään aikana.

Nostettiin esiin, että lopulliset osuudet eri tuotteille voidaan lyödä lukkoon vasta kun koostumusselvitys valmistuu. Pohdittiin, onko järkevää siirtyä malliin, jossa kunnat ilmoittavat todelliset kustannukset, koska tämä tuottaa todella paljon hallinnollista työtä ja se saattaa aiheuttaa valituskierteen. Ensimmäinen raportointi todellisilla summilla on vuonna 2027. Jos korvausjärjestelmää halutaan muuttaa, se vaatinee jätelain muuttamista.

- [Komission konsultaatio SUP-direktiivistä](#)

SUP-direktiivin 15 artiklan mukaan komission tulee tehdä arviointi direktiivistä 3.7.2027 mennessä ja siihen voi liittyä myös lainsäädäntöehdotus. Tähän valmistellaan myöhemmin ministeriöiden ja viranomaisten yhteinen koordinoitu vastaus. Toimijat voivat itse käydä palvelussa kirjoittamassa omia vastauksiaan halutessaan.

- Siivouskustannusohje

Pirkanmaan ELY:n tuottajavastuun nettisivuilta löytyy vielä entinen ohje, johon on tulossa pieniä päivityksiä. Päivämäärän osalta 31.5.2025 osuu viikonlopulle, joten raportoinnin viimeinen päivä on seuraava maanantai 2.6.2025. Lomakkeeseen tehdään muutos tupakkaroskisten määrän ilmoittamisen osalta. Lisäksi tulee maininta, että tarvittaessa pitää pystyä perustelemaan ilmoitettuja kustannuksia (tässä vaiheessa tämä koskee tupakkaroskisia ja tiedottamista).

Päivitetty ohje laitetaan jakoon ja voidaan järjestää kevään aikana yhdessä tiedotustilaisuuksia kunnille.

- Seuraava kokous tiistaina 27.5.2025 klo 13-15.